

CHÍNH SÁCH CỦA PHILIPPINES ĐỐI VỚI VẤN ĐỀ BIỂN ĐÔNG TỪ KHI TỔNG THỐNG MARCOS JR. LÊN NẮM QUYỀN

VŨ THỊ VÂN DUNG*

Tóm tắt: Kể từ khi Tổng thống Ferdinand Marcos Jr. lên nắm quyền, với lời khẳng định “sẽ tuân theo một chính sách cứng rắn trong việc đối phó với Trung Quốc” cùng cam kết “không cho phép bất kỳ thế lực nước ngoài nào chiếm lấy dù chỉ một inch vuông lãnh thổ Philippines”, cách tiếp cận đối với vấn đề Biển Đông của chính quyền Marcos Jr. đã có những chuyển biến rõ rệt so với chính quyền tiền nhiệm Duterte. Tổng thống Marcos Jr. đã triển khai một chiến lược đa chiều, kết hợp linh hoạt giữa bảo vệ chủ quyền lãnh thổ với tăng cường hợp tác quốc phòng và duy trì ổn định trong khu vực. Bài viết làm rõ chính sách của Philippines đối với vấn đề Biển Đông từ khi Tổng thống Marcos Jr. lên nắm quyền, thực trạng triển khai chính sách trên các phương diện chính trị - ngoại giao, an ninh - quốc phòng, pháp lý - thông tin, tuyên truyền, đồng thời chỉ ra một số tác động đến an ninh khu vực và tình hình Biển Đông, từ đó đưa ra một số hàm ý cho Việt Nam.

Từ khóa: Chính sách, Philippines, Biển Đông, Tổng thống Marcos Jr.

Lĩnh vực nghiên cứu: Chính trị - an ninh

Abstract: Since President Ferdinand Marcos Jr. took power, with the affirmation of “a firm policy in dealing with China” and the commitment “I will not preside over any process that will abandon even one square inch of territory of the Republic of the Philippines to any foreign power.”, the Marcos Jr. administration’s approach to the East Sea issue has undergone significant shifts compared to that of the previous the Duterte administration. President Marcos Jr. has implemented a multi-dimensional strategy, flexibly combining the protection of territorial sovereignty with enhanced defense cooperation and maintaining regional stability. This article clarifies the Philippines’ policy towards the East Sea issue since President Marcos Jr. took office, analyzes its implementation across political–diplomatic, security - defense, legal – information, propaganda dimensions. It also points out some impacts on regional security and the situation in the East Sea, thereby offering some implications for Vietnam.

Keywords: Policy, Philippines, East Sea, President Marcos Jr.

(Ngày nhận bài: 20/9/2025; ngày gửi phản biện: 23/9/2025; ngày duyệt bài: 5/10/2025)

Biển Đông có vị trí địa chiến lược đặc biệt quan trọng cả về kinh tế và an ninh quốc phòng đối với Philippines. Chính sách “xoay trục” về Trung Quốc của chính quyền tiền nhiệm Duterte đã không mang lại kết quả đáng kể, mà còn gây ra lo ngại về sự suy yếu của các cam kết bảo vệ chủ quyền lãnh thổ quốc gia của Philippines, bởi

* ThS., Viện Nghiên cứu Châu Á - Thái Bình Dương, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam
Email: dung.hanam.29288@gmail.com

Trung Quốc vẫn tiếp tục các hành động cứng rắn nhằm thực thi yêu sách chủ quyền. Trong bối cảnh đó, cùng với cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung tại khu vực ngày càng gay gắt, từ khi lên nắm quyền, Tổng thống Marcos Jr. đã có những thay đổi rõ rệt trong cách tiếp cận đối với vấn đề Biển Đông. Bài viết làm rõ chính sách của Philippines đối với vấn đề Biển Đông từ khi Tổng thống Marcos Jr. lên nắm quyền, thực trạng triển khai chính sách trên các phương diện chính trị - ngoại giao, an ninh - quốc phòng, pháp lý - thông tin, tuyên truyền; chỉ ra một số tác động đến an ninh khu vực và tình hình Biển Đông, từ đó đưa ra một số hàm ý cho Việt Nam.

1. Nhìn lại chính sách của Philippines đối với vấn đề Biển Đông dưới thời Tổng thống Duterte

Dưới thời Tổng thống Duterte, tranh chấp Biển Đông không còn là ưu tiên trong chính sách của Chính phủ Philippines. Chính sách của Philippines đối với vấn đề Biển Đông là mềm mỏng, không đòi đầu, cố gắng đẩy mạnh và cải thiện quan hệ song phương gần gũi, hòa hoãn với Trung Quốc với hy vọng có được những lợi ích và sự giúp đỡ về kinh tế từ nước này¹. Đối với các hoạt động cưỡng ép, gây rối, cản trở của các lực lượng trên biển của Trung Quốc nhằm vào Philippines ở khu vực Biển Đông, chính quyền Duterte cũng thường tìm cách giảm nhẹ vấn đề.

Đồng thời, chính quyền Duterte lại duy trì mối quan hệ rời xa Mỹ, thậm chí có lúc căng thẳng (ngừng gia hạn Thỏa thuận các lực lượng viếng thăm (VFA) với Mỹ, tuyên bố “cắt đứt” quan hệ kinh tế và quân sự với Mỹ...). Trong giai đoạn cuối của nhiệm kỳ, trước sự gia tăng các động thái gây hấn của Trung Quốc, chính quyền Duterte đã có những điều chỉnh như: chủ động khôi phục quan hệ an ninh - quốc phòng với Mỹ, tái khẳng định phán quyết của Tòa Trọng tài. Nhưng nhìn chung quan điểm của chính quyền Duterte lúc đó vẫn nghiêng về đối thoại song phương, coi đây là cách thức “hiệu quả nhất” để giải quyết tranh chấp biển và “Philippines không thể làm gì để chống lại các tàu của Trung Quốc vì điều này có thể dẫn đến chiến tranh với Trung Quốc”².

Chính sách của chính quyền Tổng thống Duterte đối với vấn đề Biển Đông đã cho thấy những hạn chế nhất định, cụ thể như sau:

¹ Toru Takahashi, “What Beijing really wants from South China Sea code of conduct”, *Asia Nikkei*, ngày 12/8/2019, <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Comment/What-Beijing-really-wants-from-South-China-Sea-code-of-conduct>, truy cập ngày 20/9/2025.

² Alexis Romero, “Palace: Bilateral talks best way to address South China Sea row”, *Philstar Global*, ngày 30/4/2019, <https://www.philstar.com/headlines/2019/04/30/1913937/palace-bilateral-talks-best-way-address-south-china-sea-row>, truy cập ngày 20/9/2025.

Về chính trị - an ninh, chính sách hòa hoãn của Tổng thống Duterte đối với Trung Quốc chỉ mang lại hiệu quả tạm thời trong việc kiềm chế căng thẳng trên Biển Đông, mà không thể ngăn chặn các hành động mang tính áp đặt và cưỡng ép ngày càng gia tăng của Bắc Kinh trên thực địa. Các hành động của Trung Quốc tại các khu vực thuộc vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa của Philippines vẫn tiếp diễn với tần suất gia tăng. Điều này cho thấy, mặc dù chính sách đối thoại và hợp tác kinh tế của chính quyền Duterte giúp duy trì sự ổn định bề ngoài trong quan hệ ngoại giao, nhưng chủ quyền lãnh thổ của Philippines ở Biển Đông vẫn chỉ được bảo đảm ở mức tối thiểu.

Về kinh tế, việc “xoay trục” sang Trung Quốc để hy vọng đổi lấy những lợi ích về kinh tế đã không đem lại kết quả như mong đợi. Các cam kết đầu tư lớn của Trung Quốc không được triển khai hoặc quy mô không như cam kết mà đa phần chỉ là các dự án nhỏ³. Nói cách khác, các lợi ích kinh tế của chính sách thân Trung Quốc là hạn chế và không đủ để đổi lấy rủi ro chiến lược.

Về pháp lý, thành công lớn nhất của chính quyền Duterte chính là sự ra đời phán quyết của Tòa Trọng tài năm 2016, là sự kế thừa những nỗ lực của Tổng thống tiền nhiệm Aquino. Tuy nhiên, chính quyền Duterte đã không tận dụng triệt để phán quyết, thậm chí vào giai đoạn đầu mới lên cầm quyền, Duterte đã tuyên bố “gác lại phán quyết”⁴ để thúc đẩy quan hệ với Trung Quốc. Điều này đã làm giảm giá trị pháp lý của phán quyết, làm xói mòn nguyên tắc trật tự trên biển dựa trên luật lệ.

2. Cách tiếp cận và định hướng chính sách liên quan đến Biển Đông của chính quyền Marcos Jr.

Các chính sách liên quan đến vấn đề Biển Đông của chính quyền Marcos Jr. thể hiện những điều chỉnh rõ nét cả về cách tiếp cận lẫn tư duy chiến lược so với giai đoạn trước đó, cụ thể như sau:

Thứ nhất, việc bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ được xác định là mục tiêu tối thượng của chính quyền Marcos Jr. Ngay từ khi nhậm chức vào tháng 6/2022, Tổng thống Marcos Jr. đã thể hiện lập trường kiên định về chủ quyền lãnh thổ. Trong Thông điệp quốc gia ngày 25/7/2022, ông Marcos Jr. khẳng định sẽ “không tiến hành bất kỳ

³ Heiduk, Felix; Wilms, Tom, “Early contours of Philippine foreign policy under Ferdinand Marcos Jr.: Like father, like son”, *ECONSTOR, SWP Comment*, No. 56/2022, Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP), Berlin.

⁴ Leila B. Salaverria, “Duterte to set aside UN tribunal ruling on maritime dispute”, *Inquirer*, ngày 18/12/2016, <https://globalnation.inquirer.net/150837/duterte-set-aside-un-tribunal-ruling-maritime-dispute>, truy cập ngày 20/9/2025.

tiền trình nào khiến phải từ bỏ dù chỉ một inch vuông lãnh thổ của Cộng hòa Philippines cho bất kỳ thế lực nước ngoài nào”⁵; kiên quyết không cho phép “các quyền trên biển bị chà đạp” và “sẽ không bao giờ dao động trong việc bảo vệ lãnh thổ quốc gia và lãnh thổ hàng hải của mình”⁶. Tuyên bố này thể hiện rõ cam kết của chính quyền Marcos Jr. trong việc bảo vệ chủ quyền lãnh thổ ở khu vực Biển Đông.

Từ đó, chính quyền Tổng thống Marcos Jr. đã áp dụng cách tiếp cận mạnh mẽ hơn trong vấn đề Biển Đông, thực hiện chính sách cứng rắn trong việc đối phó với Trung Quốc⁷ so với chính quyền tiền nhiệm của Tổng thống Duterte. Đồng thời, Philippines tái khẳng định sự ủng hộ đối với phán quyết của Tòa Trọng tài năm 2016, coi phán quyết này cùng với Công ước của Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 (UNCLOS 1982) là nền tảng pháp lý quan trọng trong việc giải quyết các tranh chấp ở khu vực Biển Đông. Philippines cam kết tiếp tục sử dụng phán quyết để khẳng định chủ quyền lãnh thổ.

Đối với các hoạt động vùng xám của Trung Quốc, Philippines có cách tiếp cận chủ động và quyết liệt hơn khi liên tục đưa ra các tuyên bố mạnh mẽ, nhận định các hành động quấy rối của Trung Quốc là “khiêu khích, vô trách nhiệm và bất hợp pháp”, “gây nguy hiểm cho sự an toàn” của thủy thủ đoàn tàu Philippines, là “sự vi phạm nghiêm trọng và trắng trợn luật pháp quốc tế”⁸.

Thứ hai, chính quyền Tổng thống Marcos Jr. khẳng định chính sách đối ngoại độc lập, cân bằng và duy trì ổn định trong khu vực. Trong Thông điệp quốc gia ngày 25/7/2022, Tổng thống Marcos Jr. đã khẳng định, Philippines sẽ “kiên định với chính

⁵ Department of Foreign Affairs Republic of the Philippines, “State of the nation address of his excellency Ferdinand R. Marcos Jr. President of the Philippines to the congress of the Philippines”, ngày 25/7/2022, <https://sites.google.com/dfa.gov.ph/wpstest/statements>, truy cập ngày 20/9/2025.

⁶ Tomotaka Shoji, “The Philippines' policy on the South China Sea under the Marcos administration: Recalibrating its distance from the United States and China”, *Sasakawa peace Foundation*, ngày 16/5/2023, https://www.spf.org/iina/en/articles/shoji_16.html, truy cập ngày 20/9/2025; Alexis Romero, “NMC backs Marcos Jr. stand on protecting sovereignty”, *Philstar Global*, ngày 10/2/2025, <https://qa.philstar.com/headlines/2025/02/10/2420451/nmc-backs-marcos-jr-stand-protecting-sovereignty>, truy cập ngày 20/9/2025.

⁷ Bejoy Sebastian, “Philippines stands up to Chinese “grey zone” bullying”, *Moderndiplomacy*, ngày 29/9/2023, <https://moderndiplomacy.eu/2023/09/29/Philippines-stands-up-to-chinese-grey-zone-bullying/>, truy cập ngày 20/9/2025.

⁸ Rebecca Ratcliffe, “The Philippines summons Chinese ambassador after two South China Sea collisions”, *The Guardian*, ngày 23/10/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/23/china-philippines-ships-boats-collision-south-china-sea-vessels-spratly-islands>, truy cập ngày 20/9/2025; Aljazeera, “China, Philippines escalate rhetoric in South China Sea collision row”, <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/23/china-philippines-escalate-rhetoric-in-south-china-sea-collision-row>, truy cập ngày 20/9/2025.

sách đối ngoại độc lập, tiếp tục là bạn với tất cả, đồng thời cam kết duy trì mối quan hệ tốt đẹp với phần còn lại của thế giới”⁹.

Trong quan hệ với Trung Quốc, ở giai đoạn đầu nhiệm kỳ, Tổng thống Marcos Jr. đã thể hiện nỗ lực tái khởi động quan hệ láng giềng thân thiện với Trung Quốc. Tháng 1/2023, Tổng thống Marcos Jr. lần đầu tiên thăm chính thức Trung Quốc từ sau khi nhậm chức. Kết quả hai bên đã kí kết thỏa thuận thiết lập một “cơ chế liên lạc trực tiếp” về Biển Đông, đồng ý “nối lại đàm phán về thăm dò dầu khí, cùng với 14 thỏa thuận song phương về hợp tác trong các lĩnh vực kinh tế, thương mại, đầu tư”¹⁰... Chuyển thăm phản ánh rõ lựa chọn chiến lược của Marcos Jr. là duy trì quan hệ ổn định với các nước, đặc biệt là Trung Quốc, nỗ lực duy trì kênh đối thoại và hợp tác kinh tế với Trung Quốc, tránh để quan hệ song phương rơi vào đối đầu toàn diện.

Tuy nhiên, từ cuối năm 2023 đến nay, một loạt vụ đụng độ trên biển giữa hai nước tại bãi Cỏ Mây, bãi cạn Scarborough... đã khiến căng thẳng trên thực địa leo thang cùng với những tranh cãi kéo dài trên phương diện ngoại giao. Mặc dù kiên quyết phản đối các hành vi xâm phạm của Trung Quốc, nhưng Philippines vẫn tìm kiếm cơ hội hợp tác trong các lĩnh vực ít nhạy cảm như thương mại hay đầu tư.

Trong quan hệ với Mỹ, dưới thời Marcos Jr., những diễn biến và tình hình leo thang căng thẳng ở khu vực Biển Đông đã đưa Philippines và Mỹ xích lại gần nhau hơn, quan hệ Mỹ - Philippines đã có một bước chuyển quan trọng. Tổng thống Marcos Jr. đã thực hiện các bước đi quan trọng nhằm cải thiện và tăng cường quan hệ đồng minh với Mỹ, tái khẳng định “mối quan hệ đặc biệt” giữa hai đồng minh tin cậy của nhau trong “những thời điểm thịnh vượng cũng như khủng hoảng”¹¹. Trọng tâm công việc những tháng đầu nhiệm kỳ của Tổng thống Marcos Jr. là khôi phục quan hệ Mỹ - Philippines. Tháng 4-5/2023, Marcos Jr. là Tổng thống Philippines đầu tiên thăm chính thức Mỹ sau một thập kỷ. Hai bên đã nối lại đối thoại “2+2” giữa các bộ trưởng ngoại giao và quốc phòng sau 7 năm đình trệ. Việc mở rộng Thỏa thuận hợp tác quốc phòng tăng cường (EDCA), nối lại cơ chế đối thoại 2+2 và đẩy mạnh hợp tác quốc

⁹ Department of Foreign Affairs Republic of the Philippines, “State of the nation address of his excellency Ferdinand R. Marcos Jr. President of the Philippines to the congress of the Philippines”, t.lđđ.

¹⁰ Embassy of the People's Republic of China in the Republic of the Philippines, “Joint Statement between the People's Republic of China and the Republic of the Philippines”, ngày 5/1/2023, https://ph.china-embassy.gov.cn/eng/chinew/202301/t20230105_11001064.htm, truy cập ngày 20/9/2025.

¹¹ Nguyễn Long, “Điều chỉnh chính sách đối ngoại của chính quyền Tổng thống Philippines Ferdinand Marcos Jr. và một số hàm ý với Việt Nam”, *Nghiên cứu chiến lược*, ngày 4/8/2023, https://nghiencuuchienluoc.org/dieu-chinh-chinh-sach-doi-ngoai-cua-chinh-quyen-tong-thong-philippines-ferdinand-marcos-jr-va-mot-so-ham-y-voi-viet-nam/?utm_source=chatgpt.com, truy cập ngày 20/9/2025.

phòng cho thấy Tổng thống Marcos Jr. coi Mỹ là đối tác chiến lược quan trọng giúp củng cố năng lực răn đe, phòng thủ của Philippines trước các hành vi gây sức ép của Trung Quốc trên biển.

3. Thực tiễn triển khai

3.1. Về chính trị - ngoại giao

Từ khi Tổng thống Marcos Jr. lên nắm quyền, Philippines luôn chủ động và kiên quyết trong việc bảo vệ chủ quyền quốc gia ở khu vực Biển Đông thông qua các hoạt động ngoại giao. Chính quyền Marcos Jr. đã liên tục đưa ra các phản đối ngoại giao chính thức đáp trả Trung Quốc. Theo thống kê, từ tháng 7/2022 đến tháng 2/2025, Bộ Ngoại giao Philippines đã gửi 203 công hàm ngoại giao phản đối tới Trung Quốc, liên quan đến các hành vi vi phạm của nước này ở khu vực Biển Đông¹². Chỉ riêng từ tháng 1 đến tháng 8/2025, Philippines đã gửi 35 công hàm ngoại giao phản đối Trung Quốc¹³. Ngày 12/9/2025, Bộ Ngoại giao Philippines đã đệ trình một công hàm phản đối “mạnh mẽ, rõ ràng”¹⁴ tới Trung Quốc về kế hoạch của nước này trong việc thành lập khu bảo tồn thiên nhiên bao phủ diện tích hơn 3.523 ha tại bãi cạn Scarborough. Điều này thể hiện cách tiếp cận chủ động, lập trường kiên định và quyết tâm của chính quyền Marcos Jr. trong việc bảo vệ chủ quyền lãnh thổ và lợi ích quốc gia trên biển.

Bên cạnh đó, chính quyền Marcos Jr. cũng tích cực thúc đẩy tiến trình đàm phán và ký kết Bộ Quy tắc ứng xử ở Biển Đông (COC) giữa ASEAN và Trung Quốc. Tại Hội nghị cấp cao ASEAN năm 2022 tổ chức tại Campuchia, Tổng thống Marcos Jr. đã công khai nhấn mạnh tầm quan trọng và tính cấp thiết của việc sớm hoàn tất COC nhằm tạo ra một khuôn khổ pháp lý rõ ràng, ràng buộc và hiệu quả cho các bên liên quan. Việc Philippines chủ động nêu cao vai trò dẫn dắt trong đàm phán, kí kết COC đã thể hiện quyết tâm bảo vệ lợi ích quốc gia trên biển của Philippines, đồng thời góp phần củng cố và nâng cao vai trò trung tâm của ASEAN trong cấu trúc an ninh khu vực.

¹² Kurt Dela Pena, “Silence not an option as China encroachment persists”, *Inquirer*, April 21, 2025, <https://www.inquirer.net/437023/silence-not-an-option-as-china-encroachment-persists/>, truy cập ngày 20/9/2025.

¹³ Bianca Dava, “35 diplomatic protests filed vs China so far this year - DFA”, *ABS-CBN*, August 15, 2025, <https://www.abs-cbn.com/news/nation/2025/8/18/35-diplomatic-protests-filed-vs-china-so-far-this-year-dfa-1721>, truy cập ngày 25/9/2025.

¹⁴ Mary Joy Salcedo, “DFA files ‘unequivocal’ protest vs China’s nature reserve in West PH Sea”, *Inquirer.net*, 13/9/2025, <https://www.inquirer.net/455037/dfa-files-unequivocal-protest-vs-chinas-nature-reserve-in-west-ph-sea/>, truy cập ngày 20/9/2025.

3.2. Về an ninh - quốc phòng

Philippines đã triển khai một loạt biện pháp củng cố năng lực quốc phòng và đẩy mạnh thực thi chủ quyền tại khu vực Biển Đông, cụ thể như sau:

Thứ nhất, chính quyền Marcos Jr. xác định một trong những trọng tâm hàng đầu của Philippines là hiện đại hóa quân đội và nâng cao năng lực quốc phòng. Tháng 1/2024, Tổng thống Marcos Jr. đã phê duyệt chương trình hiện đại hóa quân đội “Re-Horizons 3”, với tổng ngân sách dự kiến khoảng 35 tỷ USD. Khác với hai giai đoạn trước là lấy “lực địa làm trung tâm”, tập trung vào năng lực tác chiến trên bộ¹⁵, “Re-Horizon 3” ưu tiên tăng cường năng lực quân sự trên biển, bao gồm việc mua sắm tàu ngầm, phát triển hệ thống tên lửa chống hạm và tăng cường năng lực phòng không.

Trong khuôn khổ chương trình này, kế hoạch mua 6 trực thăng mới trị giá khoảng 42 tỷ peso (749 triệu USD) cũng được triển khai¹⁶. Philippines tăng cường đầu tư vào hệ thống radar giám sát tầm xa, nhằm cải thiện khả năng nhận biết tình huống và phát hiện sớm các hoạt động xâm nhập trên biển và trên không; nâng cao năng lực phòng không, trang bị các hệ thống phòng thủ tên lửa và vũ khí chống máy bay hiện đại, tăng cường sử dụng máy bay không người lái cho mục đích giám sát và thu thập thông tin tình báo; chú trọng mua tàu tuần tra mới nhằm hiện đại hóa lực lượng cảnh sát biển.

Thứ hai, củng cố liên minh Mỹ - Philippines, tăng cường hợp tác quốc phòng với các nước. Quốc phòng - an ninh đóng vai trò nền tảng của liên minh Mỹ - Philippines. Tháng 2/2023, Philippines và Mỹ khôi phục Thỏa thuận hợp tác quốc phòng tăng cường (ECDA, kí năm 2014). Thỏa thuận góp phần tăng cường an ninh cho Philippines, hỗ trợ các mục tiêu hiện đại hóa của lực lượng vũ trang Philippines. Theo ECDA, Mỹ có quyền tiếp cận 9 căn cứ quân sự của Philippines, trong đó có 4 căn cứ được bổ sung trong năm 2023, đều là các vị trí chiến lược, gồm sân bay Lal-lo và căn cứ hải quân Camilo Osias (ở Cagayan), căn cứ Melchor Dela Cruz (ở Isabelita) và đảo Balabac (ở Palawan, cách trung tâm quần đảo Trường Sa của Việt Nam 330 km)¹⁷. Ngày 3/5/2023, hai bên đã thiết lập nguyên tắc phòng thủ song phương, thúc đẩy hiện

¹⁵ “Lý do Philippines đẩy mạnh hiện đại hóa hải quân”, *Biendong.net*, ngày 1/11/2024, <https://biendong.net/2024/11/01/ly-do-philippines-day-manh-hien-dai-hoa-hai-quan/>, truy cập ngày 20/9/2025.

¹⁶ Army Recognition, “Philippine Navy to increase anti-submarine patrols with six more AW159 Wildcat helicopters”, 12/7/2025, <https://armyrecognition.com/news/navy-news/2025/philippine-navy-to-increase-anti-submarine-patrols-with-six-more-aw159-wildcat-helicopters>, truy cập ngày 20/9/2025.

¹⁷ Felix K. Chang, “US-Philippines Enhanced Defense Cooperation Agreement Revived”, *FPRI*, <https://www.fpri.org/article/2023/06/us-philippines-enhanced-defense-cooperation-agreement-revived/>, truy cập ngày 20/9/2025.

đại hóa lâu dài; giúp duy trì và phát triển bổ sung an ninh hàng hải, nhận thức về lĩnh vực hàng hải¹⁸...

Bên cạnh Mỹ, chính quyền Tổng thống Marcos Jr. còn mở rộng hợp tác quốc phòng với các nước khác. Với Nhật Bản, hai bên đã ký Hiệp định Tiếp cận quân sự tương hỗ (RAA) vào tháng 7/2024, cho phép tiến hành tập trận chung và triển khai lực lượng trên lãnh thổ của nhau. Đây được đánh giá là một bước tiến quan trọng, góp phần tăng cường khả năng phòng thủ và tương tác quân sự giữa hai nước¹⁹. Nhật Bản đã hỗ trợ Philippines nâng cao năng lực hàng hải thông qua khoản vay hỗ trợ phát triển trị giá khoảng 410 triệu USD để cung cấp 5 tàu tuần tra cỡ lớn.²⁰ Với Australia, tháng 9/2023 hai nước đã kí thỏa thuận nâng cấp quan hệ lên đối tác chiến lược và nhất trí tổ chức các cuộc họp thường niên giữa hai bộ trưởng quốc phòng²¹; tiến hành tuần tra chung ở khu vực Biển Đông, đánh dấu bước phát triển trong quan hệ quốc phòng giữa hai bên. Với Liên minh châu Âu (EU), tháng 7/2023, Chủ tịch EU tái khẳng định sự ủng hộ phán quyết của Tòa Trọng tài, tuyên bố tăng cường hợp tác với Philippines về an ninh hàng hải trong khu vực²². Năm 2024, Philippines nhận gói vay hỗ trợ phát triển chính thức từ Pháp lên tới 438 triệu USD để cung cấp 40 tàu tuần tra nhanh cho lực lượng cảnh sát biển²³.

Thứ ba, Philippines tăng cường triển khai các cuộc tuần tra, tập trận chung ở khu vực Biển Đông với các nước nhằm nâng cao khả năng phối hợp tác chiến và phản ứng nhanh trong các tình huống khẩn cấp... Tập trận thường niên Balikatan năm 2023 là cuộc tập trận tác chiến có quy mô lớn nhất từ trước đến nay giữa lực lượng vũ trang

¹⁸ Media.defense.gov, “The United States and the Republic of the Philippines Bilateral Defense Guidelines”, <https://media.defense.gov/2023/May/03/2003214357/-1/-1/0/the-united-states-and-the-republic-of-the-philippines-bilateral-defense-guidelines.pdf>, truy cập ngày 20/9/2025.

¹⁹ IRA, ”Tổng quan tình hình Biển Đông 6 tháng đầu năm 2024”, August 6, 2024, <https://iranalytica.com/tong-quan-tinh-hinh-bien-dong-6-thang-dau-nam-2024/>, truy cập ngày 20/9/2025.

²⁰ An ninh thủ đô, “Nhật Bản cho Philippines vay hơn 64 tỷ yên mua 5 tàu tuần tra cỡ lớn”, <https://www.anninhthudo.vn/nhat-ban-cho-philippines-vay-hon-64-ty-yen-mua-5-tau-tuan-tra-co-lon-post576774.antd>, truy cập ngày 20/9/2025.

²¹ Indo-Pacific Defense Forum, “Úc, Philippines nâng cấp quan hệ chiến lược”, ngày 29/5/2024, <https://ipdefenseforum.com/vi/2024/05/uc-philippines-nang-cap-quan-he-chien-luoc/>, truy cập ngày 20/9/2025.

²² Indo-Pacific Defense Forum, “Liên minh châu Âu, Philippines thúc đẩy hiệp ước an ninh hàng hải”, ngày 5/8/2023, <https://ipdefenseforum.com/vi/2023/08/lien-minh-chau-au-philippines-thuc-day-hiep-uoc-an-ninh-hang-hai/>, truy cập ngày 20/9/2025.

²³ Trí Đễ, “Philippines mua hàng chục tàu tuần tra mới từ Pháp, Nhật Bản”, *Thanh Niên*, ngày 13/11/2024, <https://thanhnien.vn/philippines-mua-hang-chuc-tau-tuan-tra-moi-tu-phap-nhat-ban-185241113170307104.htm>, truy cập ngày 20/9/2025.

Philippines và Mỹ, lần đầu tiên diễn tập bắn tên lửa và chống chiếm đảo. Đáng chú ý, đây là lần đầu tiên sau 12 năm Tổng thống Philippines trực tiếp thị sát cuộc diễn tập bắn đạn thật đánh chìm tàu ở khu vực Biển Đông, cách bãi cạn Scarborough khoảng 180 km²⁴. Đây cũng là một tín hiệu rõ ràng cho thấy quyết tâm củng cố liên minh quân sự với Mỹ của chính quyền Marcos Jr.

Trong khuôn khổ hoạt động hợp tác biển MCA, từ tháng 11/2023 đến tháng 6/2025, hai bên đã tiến hành 7 cuộc tập trận chung trên Biển Đông²⁵. Năm 2024, Lực lượng vũ trang Philippines đã phối hợp với Mỹ, Australia, Canada, Pháp, Nhật Bản tiến hành tập trận hải quân chung Sama Sama ở ngoài khơi đảo Luzon, tập trung vào tác chiến chống tàu ngầm, chống tàu mặt nước và phòng không²⁶.

Thứ tư, chính quyền của Tổng thống Marcos Jr. đã đẩy mạnh việc nâng cấp cơ sở hạ tầng tại các tiền đồn do Philippines kiểm soát. Một trong những động thái đáng chú ý là việc gia cố đáng kể tàu hải quân BRP Sierra Madre, duy trì tiếp tế thường xuyên bất chấp các động thái cản phá của phía Trung Quốc. Đầu năm 2025, Chính phủ Philippines đã phân bổ hơn 1 tỷ peso (khoảng 17 triệu USD) mở rộng đường băng duy nhất trên đảo Thị Tứ/Pagasa (thuộc chủ quyền của Việt Nam) lên 1,5 km, đủ để một số biến thể của máy bay chiến đấu F-16 cũng như máy bay chiến đấu hạng nhẹ và máy bay vận tải sử dụng. Ngoài ra, hơn 1 tỷ peso khác được dùng để xây dựng cảng tránh bão trên đảo Vĩnh Viễn/Nanshan (là một bãi đá ở quần đảo Trường Sa, thuộc chủ quyền của Việt Nam)²⁷. Việc này giúp hợp lý hóa hoạt động tiếp tế và cung cấp điểm neo đậu thuận tiện cho tàu thuyền Philippines, qua đó củng cố năng lực phòng thủ và khả năng hiện diện lâu dài của nước này ở Biển Đông.

Thứ năm, chính quyền Marcos Jr. kiên quyết phản đối các hành vi vi phạm của Trung Quốc. Ngày 25/9/2023, lực lượng cảnh sát biển Philippines (PCG) đã tháo dỡ

²⁴ Halee Andrea Alcaraz, “2023 Philippines-US Balikatan exercise not targeted toward any country - spox”, *The Philstar Global*, ngày 27/4/2023, <https://www.philstar.com/headlines/2023/04/27/2262076/2023-philippines-us-balikatan-exercise-not-targeted-toward-any-country-spox>, truy cập ngày 20/9/2025.

²⁵ Phạm Hà, “Philippines - Mỹ tổ chức tập trận chung trên biển lần thứ 7”, *VOV*, ngày 6/6/2025, <https://vov.vn/the-gioi/philippines-my-to-chuc-tap-tran-chung-tren-bien-lan-thu-7-post1205143.vov>, truy cập ngày 20/9/2025.

²⁶ Báo điện tử Công luận, “Philippines tập trận hải quân hùng hậu với các đồng minh”, <https://congluan.vn/philippines-tap-tran-hai-quan-hung-hau-voi-cac-dong-minh-10267775.html>, truy cập ngày 20/9/2025.

²⁷ Alyssa Chen, “Philippines starts Spratly Islands upgrades after months of tension with China”, *South China Morning Post*, ngày 11/1/2025, https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3294356/philippines-starts-spratly-islands-upgrades-after-months-tension-china?module=perpetual_scroll_0&pgtype=article, truy cập ngày 20/9/2025.

hàng rào nổi dài khoảng 300 mét do Trung Quốc thiết lập trái phép tại bãi cạn Scarborough - hành động được xem là nỗ lực mạnh mẽ bảo vệ chủ quyền và quyền tự do hàng hải của Philippines²⁸. Ngày 12/7/2025, tàu tuần tra PCG đã trực tiếp chặn đầu, yêu cầu tàu trinh sát điện tử Trung Quốc Tianwangxing (793) rời khỏi vùng đặc quyền kinh tế của Philippines. Đây là hành động cứng rắn hiếm thấy của Philippines, thể hiện sự thay đổi chiến lược rõ rệt của Manila từ thế phòng thủ mang tính biểu tượng sang hành động cụ thể nhằm khẳng định pháp quyền²⁹.

Đáng chú ý, từ năm 2024-2025, căng thẳng giữa hai nước tại khu vực bãi Cỏ Mây leo thang nghiêm trọng, nhiều vụ va chạm xảy ra trong quá trình Philippines tiếp tế cho lực lượng đồn trú trên tàu BRP Sierra Madre. Manila vẫn duy trì liên tục các chuyến tiếp tế tới bãi Cỏ Mây, thể hiện quyết tâm bảo vệ yêu sách chủ quyền của mình tại khu vực này. Đến tháng 9/2025, Philippines đã hoàn tất việc vận chuyển lương thực, nhiên liệu và thay thế nhân sự hải quân cùng thủy quân lục chiến tại bãi Cỏ Mây. Tính từ năm 2024, Philippines đã tiến hành ít nhất chín đợt tiếp tế tới bãi Cỏ Mây bất chấp sức ép ngày càng lớn từ phía Trung Quốc³⁰.

Thứ sáu, chính quyền Tổng thống Marcos Jr. tăng cường bảo vệ và khuyến khích ngư dân hoạt động ở vùng biển tranh chấp. Trước tình hình ngư dân Philippines hoạt động tại các ngư trường truyền thống như khu vực bãi cạn Scarborough gặp nhiều khó khăn, nguy hiểm, chính quyền Marcos Jr. đã thực hiện sáng kiến mua cá trực tiếp từ ngư dân hoạt động tại khu vực tranh chấp ở Biển Đông. Chương trình này không chỉ góp phần cải thiện sinh kế cho ngư dân, mà quan trọng hơn còn bảo vệ và khuyến khích ngư dân tiếp tục hoạt động ở vùng biển đang có tranh chấp mà Philippines có yêu sách chủ quyền, qua đó củng cố yêu sách chủ quyền và khẳng định sự hiện diện thực tế của Philippines ở khu vực Biển Đông.

3.3. Về mặt pháp lý, thông tin - tuyên truyền

Về phương diện pháp lý, chính quyền Tổng thống Marcos Jr. theo đuổi cách tiếp cận trong giải quyết tranh chấp Biển Đông là củng cố cơ sở pháp lý dựa trên luật pháp quốc tế và đẩy mạnh nội luật hóa các yêu sách chủ quyền của Philippines tại Biển Đông.

²⁸ Mark Soo, "South China Sea: China-Philippines Tensions Spike at Scarborough Shoal", *Geopolitical Monitor*, October 3, 2023, <https://www.geopoliticalmonitor.com/south-china-sea-china-philippines-tensions-spike-at-scarborough-shoal/>, truy cập ngày 20/9/2025.

²⁹ Biendong.net, "Phép thử với cả hai bên", *Biendong.net*, 18/7/2025, <https://biendong.net/2025/07/18/pep-thu-voi-ca-hai-ben/>, truy cập ngày 20/9/2025.

³⁰ Jim Gomez, "Philippine forces deliver supplies and personnel to disputed South China Sea shoal despite tensions", *Apnews*, September 5, 2025, https://apnews.com/article/philippines-second-thomas-shoal-south-china-sea-9f1b2234a57a607a6dbb15afc1364380?utm_source=chatgpt.com, truy cập ngày 20/9/2025.

Thứ nhất, chính quyền Marcos Jr. khẳng định phán quyết của Tòa Trọng tài và UNCLOS 1982 là nền tảng pháp lý quan trọng trong việc giải quyết các tranh chấp ở khu vực Biển Đông. Philippines là quốc gia ASEAN tiên phong trong việc sử dụng công cụ pháp lý quốc tế để giải quyết tranh chấp trong vấn đề Biển Đông và phán quyết của Tòa Trọng tài là minh chứng cho hiệu quả của cách tiếp cận này. Tổng thống Marcos Jr. khẳng định rõ quan điểm đề cao phán quyết và xem đây không chỉ là căn cứ pháp lý để bảo vệ chủ quyền mà còn góp phần quan trọng củng cố luật pháp quốc tế cũng như việc giải thích và áp dụng UNCLOS 1982³¹.

Philippines kiên quyết bác bỏ mọi nỗ lực phủ nhận hoặc làm giảm giá trị pháp lý của phán quyết³². Đến tháng 9/2025, Philippines đã vận động được 28 quốc gia công khai yêu cầu Trung Quốc tuân thủ phán quyết³³. Cùng với đó, Philippines đã tái khẳng định cam kết tuân thủ các quy định và nguyên tắc được ghi trong UNCLOS 1982.

Thứ hai, chính quyền Marcos Jr. thể hiện sẵn sàng sử dụng các biện pháp pháp lý quốc tế để đối phó với các hành vi vi phạm của Trung Quốc như quấy rối tàu Philippines, chiếu tia laser “cấp độ quân sự” vào các thủy thủ Philippines, bắn vòi rồng vào tàu tiếp vận của Philippines và đơn phương áp đặt các rào cản xung quanh bãi cạn Scarborough...³⁴ Philippines cũng đã xem xét khả năng áp dụng luật pháp quốc gia để xử lý một số hành vi vi phạm cụ thể của tàu Trung Quốc, như việc tàu dân quân biển Trung Quốc thả neo nặng dưới đáy biển, kéo lê qua rạn san hô tại vùng biển cách đảo Thị Tứ khoảng 3 km, gây thiệt hại ước tính khoảng 11,1 triệu peso³⁵.

Thứ ba, hoàn thiện khuôn khổ pháp lý trong nước góp phần củng cố các yêu sách chủ quyền trên biển. Ngày 9/11/2024, Tổng thống Marcos Jr. ký ban hành Đạo luật Đường biên quần đảo Philippines (ASL) và Đạo luật Vùng biển Philippines, đánh dấu

³¹ Filane Mikee Cervantes, “Marcos to invoke 2016 PCA ruling to assert territorial rights”, *Philippine News Agency*, May 26, 2022, <https://www.pna.gov.ph/articles/1175254>, truy cập ngày 20/9/2025.

³² Department of Foreign Affairs Republic of The Philippines, “Remarks of Assistant Secretary Marshall Louis M. Alferoz of the Maritime and Oceans Affairs Office of the Department of Foreign Affairs for the Waypoints Conference to Commemorate the 9th Anniversary of the 2016 South China Sea Arbitral Award”, 31 July 2025, <https://sites.google.com/dfa.gov.ph/wpstest/statements>, truy cập ngày 20/9/2025.

³³ Gregory Poling, “Beijing’s South China Sea Campaign of Intimidation Has Run Aground”, *War on the Rocks*, 25/7/2025, <https://warontherocks.com/2025/07/beijings-south-china-sea-campaign-of-intimidation-has-run-aground/>, truy cập ngày 20/9/2025.

³⁴ Chad De Guzman, “Why the Philippines May Take China to Court-Again-Over the South China Sea”, *Time*, <https://time.com/6318671/philippines-south-china-sea-international-court/>, truy cập ngày 20/9/2025.

³⁵ Cristina Chi, “Dragging anchor from Chinese ship causes P11 million reef damage near Pag-asa Island - researchers”, *Philstar Global*, July 14, 2025, <https://www.philstar.com/headlines/2025/07/14/2457897/dragging-anchor-chinese-ship-causes-p11-million-reef-damage-near-pag-asa-island-researchers>, truy cập ngày 20/9/2025.

bước tiến quan trọng trong việc nội luật hóa các quy định của UNCLOS 1982. Đạo luật ASL thiết lập ba tuyến đường biển đi qua vùng biển quần đảo Philippines: (i) tuyến 1 đi từ biển Philippines qua kênh Balintang đến Biển Đông; (ii) tuyến 2 đi từ biển Celebes đi qua eo biển Sibutu, biển Sulu, đèo Cuyo Đông và eo biển Mindoro, đi ra Biển Đông; (iii) tuyến 3 đi từ biển Celebes qua eo biển Basilan, biển Sulu, kênh Nasubata và eo biển Balabac, đi ra Biển Đông. Đồng thời, quy định các cuộc tập trận quân sự ở vùng biển thuộc quần đảo bị cấm khi nằm trong các thỏa thuận quốc phòng hiện hành. Các tàu nghiên cứu hải dương của nước ngoài bị cấm tiến hành khảo sát khi thực hiện quyền qua lại trên các tuyến đường này³⁶. Đây là đạo luật mang tính bước ngoặt, thể hiện nỗ lực của chính quyền Marcos Jr. trong việc giải quyết các tranh chấp và quản lý các mối quan ngại về đại dương thông qua luật pháp³⁷.

Về phương diện thông tin - tuyên truyền, vận dụng cách tiếp cận công khai minh bạch đối với các hoạt động vùng xám của Trung Quốc ở Biển Đông là một trong những biện pháp ứng phó đáng chú ý của Philippines trong những năm gần đây. Philippines dựa vào công nghệ như radar, thiết bị ghi hình và máy bay không người lái để ghi lại các vụ đụng độ với Trung Quốc³⁸, sau đó công bố trên các phương tiện truyền thông, ví dụ như sự hiện diện của tàu hải quân Trung Quốc trong khu vực lãnh hải đảo Thị Tứ, các hoạt động hủy diệt hệ sinh thái biển của tàu Trung Quốc, hành vi bắn vòi rồng, chiếu tia laser quân sự, đâm va trực tiếp và chặn các tàu Philippines ở khu vực bãi Cỏ Mây, Scarborough, bãi Ba Đầu và bãi Sa Bin³⁹. Bằng cách này, Manila có thể bảo vệ mình khỏi các thông tin sai lệch, củng cố tính hợp pháp trước người dân trong nước và dư luận quốc tế; đồng thời công khai hóa các hành vi gây hấn của Trung Quốc, cho thấy bên nào mới thực sự chịu trách nhiệm về việc gia tăng căng thẳng cũng như khả năng xảy ra xung đột⁴⁰.

³⁶ Raissa Robles, "Philippines moves to define sea routes strengthening sovereignty against China", *South China Morning Post*, 8/10/2024, <https://www.scmp.com/week-asia/politics/article/3281438/philippines-moves-define-sea-routes-strengthening-sovereignty-against-china>, truy cập ngày 20/9/2025.

³⁷ Raissa Robles, "Philippines moves to define sea routes, strengthening sovereignty against China", t.lđđ.

³⁸ Viện Biển Đông, "Báo cáo Biển Đông 6 tháng cuối năm 2023", *Nghiên cứu Biển Đông*, <https://nghiencuubiendong.vn/ban-tin-bien-dong-6-thang-cuoi-nam-2023.56802.anews?podcasts=1>, truy cập ngày 20/9/2025.

³⁹ AP, "Philippines condemns Chinese coast guard's use of water cannon on research vessel", *The Times of India*, May 22, 2025, <https://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/philippines-condemns-chinese-coast-guards-use-of-water-cannon-on-research-vessel/articleshow/121340574.cms>, truy cập ngày 17/7/2025.

⁴⁰ Huỳnh Tâm Sáng, "Philippines 'minh bạch hoá' Biển Đông: Thấy gì từ một chiến lược mới?", *VSF*, ngày 4/3/2024, <https://www.vsfforum.org/article/philippines-minh-bach-hoa-bien-dong-thay-gi-tu-mot-chien-luoc-moi>, truy cập ngày 20/9/2025.

4. Một số đánh giá và hàm ý đối với Việt Nam

4.1. Một số nhận xét, đánh giá

Từ khi Tổng thống Marcos Jr. lên nắm quyền, chính sách của Philippines đối với Biển Đông đã có những điều chỉnh rõ rệt so với thời kỳ Tổng thống Rodrigo Duterte. Chính quyền Duterte trong gần hết nhiệm kỳ đã lựa chọn rời xa Mỹ, xích lại gần Trung Quốc, ưu tiên phát triển quan hệ kinh tế và ngoại giao với Trung Quốc; theo đuổi cách tiếp cận mềm mỏng trong vấn đề Biển Đông, gác lại phán quyết của Tòa Trọng tài. Ngược lại, chính quyền Tổng thống Marcos Jr. triển khai một chiến lược đa chiều, kết hợp giữa bảo vệ chủ quyền lãnh thổ với củng cố năng lực quốc phòng và mở rộng hợp tác với các nước. Chính quyền Marcos Jr. tái khẳng định quan hệ đồng minh chiến lược với Mỹ, chủ động và tích cực thúc đẩy hợp tác an ninh với nhiều đối tác ngoài khu vực, đồng thời thể hiện lập trường cứng rắn và phản ứng mạnh mẽ trên thực địa.

Chính sách đối với Biển Đông và quá trình triển khai trên thực tế của chính quyền Marcos Jr. đã có những tác động nhất định đối với Philippines nói riêng, tình hình an ninh khu vực và tranh chấp Biển Đông nói chung.

Đối với Philippines, thứ nhất, năng lực quốc phòng của Philippines đã đạt được những bước tiến đáng kể. Philippines đẩy mạnh chương trình hiện đại hóa quân đội, mua sắm nhiều loại trang thiết bị quân sự hiện đại. Các cuộc tuần tra, tập trận chung với Mỹ, Nhật Bản, Australia được tổ chức thường xuyên giúp binh sĩ Philippines nâng cao khả năng phối hợp tác chiến và phản ứng nhanh trong các tình huống khẩn cấp..., góp phần nâng cao năng lực phòng thủ quốc gia. *Thứ hai*, chủ động và tích cực thúc đẩy quan hệ với các đối tác lớn giúp Philippines nâng cao uy tín và vị thế quốc tế, xây dựng được mạng lưới đối tác rộng lớn hơn, đa dạng hơn, đồng thời lôi kéo được sự hiện diện thường xuyên của Mỹ và đồng minh ở khu vực, hình thành một thế răn đe mới nhằm kiềm chế các hành động cứng rắn của Trung Quốc. *Thứ ba*, công cụ pháp lý và ngoại giao được tận dụng hiệu quả; đồng thời sáng kiến minh bạch trong việc ứng phó với các hoạt động vùng xám của Trung Quốc được Philippines vận dụng linh hoạt. Đây là lựa chọn mang tính chiến lược của chính quyền Marcos Jr., giúp Philippines tranh thủ được sự ủng hộ của dư luận quốc tế, gia tăng sức ép ngoại giao đối với Trung Quốc, các tác động nhất định đến hình ảnh quốc gia tuân thủ trật tự quốc tế dựa trên luật lệ mà Trung Quốc đang xây dựng.

Tuy nhiên, chiến lược này cũng kéo theo những rủi ro nhất định cho Philippines. Quan hệ giữa Manila và Bắc Kinh ngày càng căng thẳng, hai bên ở thế vừa hợp tác về kinh tế, vừa đối đầu về chính trị, căng thẳng trên thực địa ngày càng leo thang. Bên cạnh đó, trong dài hạn, sự phụ thuộc quá mức vào các viện trợ an ninh và hỗ trợ từ Mỹ có thể làm giảm tính độc lập trong chính sách của Philippines. Đồng thời, trong bối cảnh căng thẳng Mỹ - Trung đang ngày càng gay gắt, Philippines cũng có thể bị cuốn vào các tình huống xung đột hoặc trở thành “điểm nóng” giữa hai cường quốc. Nguy cơ có thể xảy ra là Trung Quốc sử dụng các biện pháp quân sự (thông qua các cuộc tuần tra, các hành vi đe dọa, gây hấn... của lực lượng chấp pháp trên biển của Trung Quốc) hoặc các công cụ kinh tế (như hạn chế thương mại, du lịch...) để gây sức ép lên Philippines.

Đối với tình hình an ninh khu vực và tranh chấp Biển Đông, sự điều chỉnh chính sách đối với vấn đề Biển Đông của chính quyền Marcos Jr. có tác động nhất định đến tình hình an ninh khu vực. Việc Mỹ và các đồng minh tăng cường hiện diện tại khu vực và Trung Quốc đẩy mạnh các hoạt động cưỡng ép trên thực địa khiến căng thẳng ở Biển Đông leo thang và khó dự đoán hơn. Với mục tiêu chiến lược không đổi, Trung Quốc sẽ tiếp tục triển khai các hành động gây sức ép với tần suất và cường độ gia tăng, đồng thời tiến sâu hơn vào khu vực mà các quốc gia ven biển tuyên bố chủ quyền. Trong bối cảnh đó, phản ứng cứng rắn của Philippines cùng với sự hiện diện với tần suất ngày càng lớn của Mỹ tại khu vực cũng tiềm ẩn nguy cơ gia tăng va chạm, thậm chí có thể dẫn đến xung đột quân sự.

Về mặt pháp lý, Trung Quốc vẫn giữ lập trường kiên quyết bác bỏ phán quyết của Tòa Trọng tài và giải quyết tranh chấp trên biển thông qua đàm phán. Việc triển khai các sáng kiến minh bạch một cách dàn trải, thiếu trọng tâm, công khai quá mức mà thiếu sự phối hợp và không có chiến lược dài hạn có thể sẽ làm giảm hiệu quả răn đe, thậm chí phản tác dụng, làm gia tăng căng thẳng và bất ổn ở khu vực Biển Đông.

4.2. Một số hàm ý cho Việt Nam

Chính sách của chính quyền Tổng thống Marcos Jr. đối với vấn đề Biển Đông cùng với quá trình triển khai trên thực tế đang tạo ra những tác động đáng kể đối với cấu trúc an ninh khu vực và tình hình tranh chấp Biển Đông. Trong bối cảnh đó, Việt Nam có thể từ thực tiễn triển khai của Philippines để xác định và điều chỉnh các bước đi phù hợp.

Một là, kiên định đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ; thực hiện tốt chủ trương đa phương hóa, đa dạng hóa, tiếp tục củng cố quan hệ với các đối tác như Mỹ, Nhật Bản, Ấn Độ, Australia và EU, với phương châm không chọn bên mà chọn công lý và lẽ phải⁴¹, tránh bị lôi kéo vào cuộc cạnh tranh ngày càng gay gắt giữa các cường quốc.

Hai là, tiếp tục nâng cao năng lực phòng thủ, tăng cường hiện đại hóa trang thiết bị quân sự... cho lực lượng thực thi pháp luật trên biển; xây dựng lực lượng trên biển tinh nhuệ, nêu cao hơn nữa tinh thần chủ động, cảnh giác và đẩy mạnh công tác theo dõi, cập nhật tình hình Biển Đông nhanh chóng, chính xác, thực hiện tốt chiến lược “đi bất biến ứng vạn biến”, sẵn sàng ứng phó với các tình huống khẩn cấp một cách kịp thời, phù hợp.

Ba là, Việt Nam cần có một chiến lược pháp lý mang tính phòng ngừa, theo đó tiếp tục chuẩn bị, củng cố hồ sơ pháp lý đồng bộ, đầy đủ các căn cứ phù hợp với luật pháp quốc tế và UNCLOS 1982 để sẵn sàng đấu tranh khi cần thiết, dự kiến các tình huống và cân nhắc sử dụng linh hoạt các công cụ pháp lý quốc tế phù hợp với Việt Nam. Bên cạnh đó, cần coi trọng và nâng cao năng lực của các chuyên gia pháp lý nhằm giúp Việt Nam chủ động hơn trong quá trình đấu tranh bảo vệ quyền và lợi ích ở Biển Đông.

Bốn là, Việt Nam cần tăng cường trao đổi, phối hợp với các nước ASEAN, đặc biệt là các nước ASEAN có tuyên bố chủ quyền ở Biển Đông, tránh sự chia rẽ nội khối ASEAN; kiên trì vai trò cầu nối trong xây dựng lòng tin, củng cố khối đoàn kết ASEAN; thúc đẩy sớm kí kết COC thực chất, hiệu quả và phù hợp luật pháp quốc tế.

Năm là, theo xu thế gia tăng sự minh bạch các diễn biến trên thực địa ở Biển Đông hiện nay, để đạt được hiệu quả, đảm bảo tính xác đáng, tin cậy và thống nhất của thông tin cần có sự phối kết hợp của các lực lượng trên biển, thậm chí là giữa các nước ven Biển Đông với nhau.

Kết luận

Chính quyền của Tổng thống Marcos Jr. đang theo đuổi cách tiếp cận cứng rắn nhưng linh hoạt đối với vấn đề Biển Đông. Đây là một chiến lược đa chiều, vừa khẳng định chủ quyền lãnh thổ, vừa tăng cường hợp tác với Mỹ và các cường quốc ngoài

⁴¹ Trung Hưng, “Thủ tướng Phạm Minh Chính: Việt Nam không chọn bên mà chọn công lý và lẽ phải”, *Nhân Dân*, 5/11/2022, <https://nhandan.vn/thu-tuong-pham-minh-chinh-viet-nam-khong-chon-ben-ma-chon-cong-ly-va-le-phai-post723404.html>, truy cập ngày 20/9/2025.

khu vực, đồng thời nỗ lực duy trì ổn định trong khu vực. Các biện pháp mà chính quyền Marcos Jr. triển khai cho thấy sự thay đổi mang tính chiến lược trong chính sách đối với Biển Đông - từ bị động sang chủ động, từ phòng thủ sang rắn đe và phản ứng linh hoạt. So với thời kỳ của Tổng thống Duterte, đây là sự thay đổi rõ rệt cho thấy Philippines đang từng bước nâng cao năng lực phòng thủ, củng cố vị thế của mình trong bối cảnh cạnh tranh địa chính trị ngày càng gay gắt ở khu vực và duy trì trật tự hàng hải dựa trên luật pháp quốc tế.

Trong thời gian tới, chính sách của Philippines đối với Biển Đông sẽ tiếp tục bị ảnh hưởng bởi các biến động quốc tế, đặc biệt là cuộc cạnh tranh gay gắt giữa Mỹ và Trung Quốc. Tuy nhiên, việc Tổng thống Marcos Jr. theo đuổi một chiến lược đa chiều và chủ động hơn, cùng với những nỗ lực trong ứng phó với Trung Quốc trên thực địa thời gian qua, cho thấy Philippines sẽ tiếp tục kiên định với chính sách đối ngoại độc lập, lấy lợi ích quốc gia làm kim chỉ nam và kiên quyết trong vấn đề khẳng định chủ quyền biển đảo với Trung Quốc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Việt Hoàng. “Chính sách quốc phòng của Philippines thời Tổng thống Marcos Jr và một số hàm ý cho Việt Nam”. *Nghiên cứu chiến lược*, ngày 15/9/2023, <https://nghiencuuchienluoc.org/chinh-sach-quoc-phong-cua-philippines-thoi-tong-thong-marcos-jr-va-mot-so-ham-y-cho-viet-nam/>
- Viện Biển Đông. “Báo cáo Biển Đông 6 tháng cuối năm 2023”. *Nghiên cứu Biển Đông*, ngày 31/12/2023, <https://nghiencuubiendong.vn/ban-tin-bien-dong-6-thang-cuoi-nam-2023.56802.anews?podcasts=1>, truy cập ngày 20/9/2025.
- Nguyễn Long. “Điều chỉnh chính sách đối ngoại của chính quyền Tổng thống Philippines Ferdinand Marcos Jr. và một số hàm ý với Việt Nam”. *Nghiên cứu chiến lược*, ngày 4/8/2023, https://nghiencuuchienluoc.org/dieu-chinh-chinh-sach-doi-ngoai-cua-chinh-quyen-tong-thong-philippines-ferdinand-marcos-jr-va-mot-so-ham-y-voi-viet-nam/?utm_source=chatgpt.com, truy cập ngày 20/9/2025.
- Ray Powell. “Assertive Transparency: The Philippines' Counter Gray Zone Innovation”. *Sealight*, ngày 8/10/2023, <https://www.sealight.live/posts/assertive-transparency-the-philippines-counter-gray-zone-innovation>, truy cập ngày 20/9/2025.
- Jill Goldenziel. “The Truth About The Philippines' New Strategy Against China”. *Forbes*, ngày 30/3/2023, <https://www.forbes.com/sites/jillgoldenziel/2023/03/30/the-truth-about-the-philippines-new-strategy-against-china/?sh=470e973d537e>, truy cập ngày 20/9/2025.
- Felix K.Chang. “US-Philippines Enhanced Defense Cooperation Agreement Revived”. *SCRIBD*, <https://www.fpri.org/article/2023/06/us-philippines-enhanced-defense-cooperation-agreement-revived/>, truy cập ngày 20/9/2025.